

Organ	Kollektivtrafiknämnden
Plats	Kollektivtrafikmyndigheten, Ängsgårdsgatan 12, Västerås
Tidpunkt	Tisdagen den 31 augusti 2021
Ledamöter	Tommy Levinsson (S), Ordförande Karolina Myllergård (S) Bengt-Åke Nilsson (L) Magnus Ekblad (C), 1:e vice ordförande Jenny Landernäs (M), 2:e vice ordförande Gunnar Björnstad (M) Sven Fallgren (SD)
Ersättare	Mikael Peterson (S) Natalie Nordström (S) Ingemar Johansson (L) Anders Johannesson (C) Samuel Stengård (KD)
Övriga	Arne Andersson, förvaltningsdirektör Mohammad Sabet, verksamhetschef Oskar Jonsson, utvecklingsstrateg Christina Ersson, mötessekreterare Cecilia Skanser, nämndsekreterare

§ 47 Fastställande av föredragningslista

Beslut

1. Den preliminära föredragningslistan fastställs.

§ 48 Justering

Beslut

1. Jenny Landernäs utses att jämte ordföranden justera dagens protokoll.

§ 49 Muntlig information

Arne Andersson informerar kort om läget efter sommaren. Han tar bland annat upp att resandet ökat, att personalläget bra och att sjukskrivningarna i juni låg på 6 %, vilket är väsentligt lägre än motsvarande period 2020.

Trafikstarten i Surahammar och Hallstahammar har gått bra, även om en del störningar förekommit. Bussvärdar har funnits på plats för att ge service. En del problem med skyltning har förekommit, men det ska vara åtgärdat. Det har också förekommit fel i Reseplaneraren och i appen, men det mesta har rättats till.

Samspelet mellan Samtrafik och den vanliga trafiken behöver förbättras vad gäller till exempel övergångar.

Nämnden diskuterar bland annat utförare i Hallsta och Sura. Svealandstrafiken har ersatt den entreprenör som tidigare körde Brukslinjen för att kvalitet och servicenivå ska kunna säkerställas på ett kostnadseffektivt sätt.

Beslut

1. Informationen noteras.

§ 50 Äskande om medel för kostnadstäckning med anledning av överenskommelse mellan Tåg i Bergslagen och SJ AB om ekonomiska konsekvenser av covid 19

KTM20080

Tåg i Bergslagen AB har avtal med SJ AB om tjänstkonnession avseende drift och underhåll av Tåg i Bergslagen. Avtalet löper från och med den 11 december 2016 till och med 12 december 2026 med möjlighet för beställaren dvs Tåg i Bergslagen att förlänga avtalstiden med maximalt 12 månader. Avtalsformen tjänstkonnessionen innebär att Trafikföretaget dvs SJ AB har ett betydande ansvar över intäkter med möjlighet att därigenom påverka det ekonomiska utfallet.

Under mars 2020 slog pandemin, covid-19, till med stor kraft vilket påverkade resandet negativt. Det fick till följd att intäkterna föll kraftigt för SJ, ca 50%. Med anledning av detta påkallade SJ till förhandling med hänvisning till punkt 22 i avtalet.

"Inträffar väsentlig förändring av de förutsättningar på vilket avtalet bygger, t ex ändrade beskattningsregler, ny lagstiftning etc, eller för Beställaren ändrade förutsättningar för trafikens utförande, skall parterna i första hand förhandla om förändringar i avtalet och i andra hand säga upp detsamma till upphörande med en uppsägningstid om sex månader.

Tåg i Bergslagens ägare och styrelse beslutade att tillsätta en förhandlingsdelegation med representanter från Region Västmanland och Region Örebro samt jurist från Mälardalstrafik med uppgift att genomföra förhandlingar med SJ AB. För att bistå förhandlingsdelegationen har en analysgrupp bestående av tjänstemän från Tåg i Bergslagen, Region Västmanland samt Region Dalarna knutits.

Den 8 juli beslutade styrelsen för Tåg i Bergslagen att godkänna den föreslagna överenskommelse som förhandlingsdelegationen lagt fram efter förhandling med SJ.

Tåg i Bergslagens styrelse beslutade att godkänna:

- 70 miljoner kronor i en engångssumma under 2021 som ersättning till SJ för minskat resande med anledning av covid-19.
- Periodkortersättning enligt 2019 års nivå för åren 2022 och 2023 för minskat resande med anledning av covid-19 (för 2021 gäller befintlig överenskommelse om 0,85*2019 års nivå).
- Förkortat trafikavtal som en del av covid-kompensationen. Avtalstiden förkortas tre år, dvs avtalet upphör att gälla december 2023 i stället för december 2026.

Bilaga

För att Tåg i Bergslagen ska kunna hantera den ekonomiska effekten och kostnadstäckning av denna överenskommelse har respektive ägares kollektivtrafikmyndighet tillskrivits angående finansiering. Kostnaderna har beräknats utifrån den procentuella fördelning för 2021 enligt den ersättningsmodell som ägarna

kommit överens om. För Region Västmanland innebär det en andel på 24,81%, vilket medför en extra kostnad med 17 367 000 kr.

Beslut

1. Kollektivtrafiknämnden anholder hos regionstyrelsen om att medel från anslaget till regionstyrelsens förfogande 2021 om 17 367 000 kr tilldelas kollektivtrafiknämnden för finansiering av Region Västmanlands del av kostnadstäckning av den överenskommelse som Tåg i Bergslagen har tecknat med SJ AB med anledning av ekonomiska konsekvenser av covid-19.

Protokollsanteckning

Bilaga Jenny Landernäs och Gunnar Björnstad, båda (M), lämnar protokollsanteckning enligt bilaga. Protokollsanteckningen stöds av Samuel Stengård (KD) och Sven Fallgren (SD)

§ 51 Regionalt trafikförsörjningsprogram för Västmanlands län

KTM200084

Sammanfattning

Bilaga Kollektivtrafikförvaltningen har på uppdrag av Kollektivtrafiknämnden, i enlighet med lag 2010:1065 om kollektivtrafik, tagit fram förslag till regionalt trafikförsörjningsprogram (RTP) för Västmanlands län med sikte mot och bortom 2030. RTP utgår från den regionala utvecklingsstrategin, RUS och ska bidra till ett livskraftigt Västmanland. I enlighet med delmål 7 i RUS ska kollektivtrafikens marknadsandel öka där RTP anger en nivå på 30 procent år 2030. För att arbeta mot ökad marknadsandel, samtidigt som kollektivtrafiken kan bidra till hela länets utveckling och livskraft, har tre centrala målområden identifierats. De tre målområdena är Smart kollektivtrafik, Användbar kollektivtrafik och Attraktiv region.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

I enlighet med lag 2010:1065 om kollektivtrafik ska ansvarig regional kollektivtrafikmyndighet (RKM) regelbundet ta fram ett Regionalt Trafikförsörjningsprogram (RTP). Det nu gällande RTP för Västmanland beslutades av dåvarande Landstingsfullmäktige den 18 november 2015. Kollektivtrafiknämnden gav i september 2018 Kollektivtrafikförvaltningen i uppdrag att revidera RTP för Västmanlands län.

Revideringen av RTP påbörjades under hösten 2019 och pågått fram till sommaren 2021. Samråd och dialog har skett löpande under perioden med flera aktörer, exempelvis med länets kommuner, RKM i angränsande län och Trafikverket. Därutöver har aktuell status i framtagandet av RTP regelbundet redovisats för Strategisk Regional Beredning.

I september 2020 genomfördes, inom ramen för revideringen av RTP, ett större seminarium i Västerås med tjänstepersoner och politiska företrädare för Region Västmanland och länets kommuner samt andra intressenter. Vid seminariet hölls en dialog kring inriktning för vilka mål som ska gälla för kollektivtrafiken i Västmanland.

En remissversion av programmet sändes ut den 25 februari 2021 efter beslut i Kollektivtrafiknämnden den 18 februari 2021. Remissversionen sändes ut till 81 remissinstanser. Därutöver har remissversionen publicerats på Kollektivtrafikförvaltningens hemsida. Totalt inkom 41 remissvar vilka sammanstälts och kommenterats i en särskild upprättad remissredogörelse. Utifrån remissvaren har programmet justerats och en slutlig version togs därefter fram inför Kollektivtrafiknämndens sammanträde den 31 augusti 2021.

RTP har tagits fram under speciella förutsättningar. Covid-19 har haft stor påverkan på kollektivtrafiken där resandet i stort sett har halverats som följd av att människor aktivt uppmuntrats att välja andra färdmedel än kollektivtrafik. Trots detta har det varit ett medvetet val att inte i någon större utsträckning låta pandemin prägla innehållet i RTP då den långsiktiga påverkan för kollektivtrafiken är allt för osäker i skrivande stund. Däremot finns det sannolikt skäl till att det kommer finnas behov att tidigare än vanligt att göra en revidering av programmet.

Programmets innehåll

Förslaget till RTP för Västmanlands län beskriver mål och behov för länets kollektivtrafik med riktning mot och bortom 2030 och utgår från den regionala utvecklingsstrategin (RUS) för Västmanland som antogs i juni 2020 och ska bidra till ett livskraftigt Västmanland. Med utgångspunkt från RUS delmål att marknadsandelen för kollektivtrafiken ska öka anger RTP ett mål att uppnå 30 procent marknadsandel år 2030 av andelen motoriserade resor. Detta från en nivå på mellan 15 och 20 procent från basåret 2019.

För att arbeta mot ökad marknadsandel, samtidigt som kollektivtrafiken kan bidra till hela länets utveckling och livskraft, har tre centrala målområden identifierats. De tre målområdena är Smart kollektivtrafik, Användbar kollektivtrafik och Attraktiv region.

Kollektivtrafiken i Västmanland är ett gemensamt åtagande såväl när det gäller trafik och infrastruktur. Exempelvis är finansieringen av kollektivtrafikens utbud ett delat ansvar mellan Region Västmanland och länets kommuner. Det innebär att målluppfyllelse är beroende av flera aktörer och förutsätter även god samverkan med angränsande RKM och andra myndigheter såsom Trafikverket. Förslaget till RTP lägger därför stort fokus på arbetsfördelning och hur programmets intentioner ska genomföras. Exempelvis är en central del för att uppnå de mål som redovisas i RTP planerade och beslutade satsningar på utökad utbud, förbättrad infrastruktur och ökad kapacitet och framkomlighet.

Verksamhetsmässiga/ekonomiska/juridiska konsekvenser och finansiering

RTP är ett av Region Västmanlands styrdokument och sätter upp ramar utifrån vilket kollektivtrafikens utveckling ska ske. För Region Västmanland innebär det ett åtagande att arbeta för att programmets intentioner kan uppnås. Att öka kollektivtrafikens marknadsandel kommer att kräva utökade finansiella resurser men också att befintliga resurser fördelas på ett optimalt sätt. Därutöver behöver andelen som finansieras genom biljettintäkter öka. För den kollektivtrafik Region Västmanland har ansvar att finansiera, den regionala stomtrafiken, utgår RTP i första hand från redan beslutade satsningar såsom utökad tågtrafik i Bergslagen och Stockholm-Mälardalregionen i enlighet med beslut inom Tåg i Bergslagen och Mälardalstrafik samt infrastruktursatsningar i enlighet med prioritering inom ramen

för En Bättre Sits systemanalys. En viktig del kommer vara att verka för att länets kommuner fortsatt utvecklar och investerar i den inomkommunala trafiken i respektive kommun.

Hållbarhet

Miljöperspektiv

RTP utgår från RUS vilket i sin tur vilar på hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Genom att utgå ifrån och bidra till ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet, tillsammans med den digitala omställningen, når vi vår vision: Ett livskraftigt Västmanland genom hållbar utveckling. Ökad marknadsandel för kollektivtrafiken, sett till andel av det totala motoriserade resandet är en viktig förutsättning för en hållbar utveckling.

Mänskliga rättigheter - prövning av barnens bästa

Barn upp till 18-års ålder är en viktig målgrupp för kollektivtrafiken. Särskilt äldre barn använder dagligen kollektivtrafiken för resor till/från utbildning och för fritidsaktiviteter. Då barn, även yngre barn, idag också i allt större utsträckning väljer skola utanför hemorten har även satsningar på regional stomtrafik och storregional trafik idag en större betydelse för barn jämfört med tidigare då barns resor var relativt korta. De mål och åtgärder för måluppfyllelse som anges i RTP är i högsta grad väsentliga även utifrån ett barnrättsperspektiv och RTP anger att där så är möjligt ska programmets indikatorer även följas upp för olika åldersgrupper. Utifrån RTP kommer prövningar av barnets bästa genomföras i samband med att beslut tas om enskilda åtgärder på genomförandepiansnivå.

Invånarperspektiv

RTP anger mål för kollektivtrafikens utveckling och riktar sig direkt mot invånarperspektivet genom målområde Användbar kollektivtrafik, vilket anger att kollektivtrafiken ska vara relevant utifrån medborgares och besökares behov samt målområde Attraktiv region, vilket innebär att kollektivtrafiken ska vara ett verktyg för hela länets utveckling.

Uppföljning

RTP ska följas upp årligen i samband med Kollektivtrafikförvaltningens årsredovisning. I programmet anges särskilda indikatorer som ska ge en samlad bedömning av måluppfyllelse av RTP.

Kollektivtrafiknämndens beslut

Presidiet får i uppdrag att godkänna de förslag till förändringar av programmet som redovisats vid sammanträdet och därefter överlämna ärendet till fullmäktige för behandling.

Kollektivtrafiknämndens förslag till fullmäktiges beslut

1. Regionalt trafikförsörjningsprogram för Västmanlands län godkänns.

Protokollsanteckning

Bilaga

Jenny Landernäs och Gunnar Björnstad, båda (M), lämnar protokollsanteckning enligt bilaga.

§ 52 Övriga frågor

Inga övriga frågor framställs.

Vid protokollet

Christina Ersson, mötessekreterare

Justerat 2021-09-01

Tommy Levinsson
Ordförande

Jenny Landernäs
Justerare

Att justeringen tillkännagivits på regionens anslagstavla
2021-09-01 intygas:

Christina Ersson